

3. Inventar, udsmykning og orgel

Om kunst og tro

Poul Ivar Lange, som er præst ved Fredenskirken fra 1965 til 1992, skriver i kirkebladet sommeren 1979, at Karen Blixen under et besøg i Berlin i 1940 møder en fremtrædende filosof og nazist fra Hitlers styre. De diskuterer drivkraften for kunsten. Nazisten mener, at kunst er udtryk for et klart formål og en viljeindsats, men Karen Blixen er uenig, og da nazisten vil vide, hvormed hun så mener, at kunst skabes, svarer hun: "Ved Guds nåde". Han undres over, at hun holder fast i en så – efter hans mening – forældet opfattelse, og Karen Blixen tilføjer så: "Jeg er en stor og frygtelig skeptiker, jeg tror ikke på noget som helst andet end Guds nåde". Et smukt udtryk for kunstens slægtskab med troen og det, som vi kan modtage, men ikke forstå.

At kirkens menighed har samme opfattelse af kunsten som udtryk for glæden i Guds hus kan ses af, at alle udsmykninger i Fredenskirken er købt ved hjælp af store og ofte anonyme gaver fra sognets beboere.

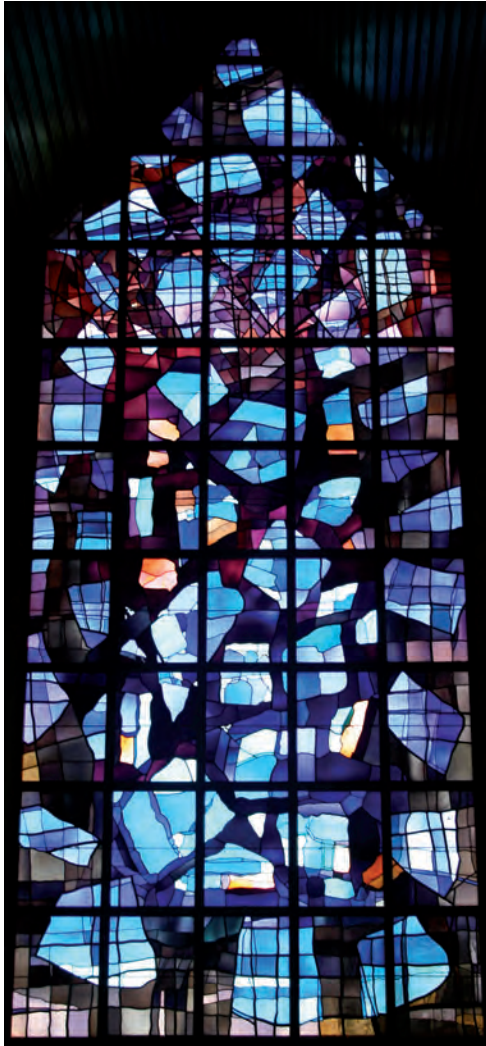
I kirkebladet fra efteråret 1965 udtrykker P. I. Lange sig også om den tætte forbindelse mellem kirke og kunst. Han siger, at kirken ikke blot som kunsten vil opløfte vores ånd fra det jordiske til det himmelske, den vil også holde os fast på det jordnære og nærværende: "Du skal elske din næste som dig selv".

Klokkerne

Fredenskirken har to klokker. Den lille klokke bærer indskriften: "Kom naar jeg kalder, lyt til Guds ord, faa kraft til at leve, hjælp til at dø". På den store klokke er indgrave-ret: "Jeg er Fredenskirken klokke, jeg vil stedse kalde

Fredenskirken klover i det åbne klokkeårn. På taget ses fisken og kuglen med dokumenter.

*Kirkens store glasmosaik
udført af kirkekunstner
Mogens Jørgensen.*

fredløs sjæl til stille stund i Herrens hus, til det gode budskab, hellig daab og nadver, gaver til hver fattig fra den rige Gud".

Altersølv

Det er ikke blot kirkens bygninger, der samles ind til, men også dele af dens inventar. I 1959 skænker Kongsvang menighedssamfund således alterkalk, disk og særkalke til kirken.

Glasmosaikkens ordløse sprog

De første år har Fredenskirken et stort østvendt gavlparti i klart glas. Med lysindfaldet fra de ca. 30 m² glas får kirken med sine diskrete farver og enkelhed en kølig stemning. Men der er ikke flere penge! Da en anonym giver donerer 40.000 kr. til udsmykning, bliver det besluttet at bestille kirkekunstneren Mogens Jørgensen til at tegne og udføre en glasmosaik af samme størrelse som glaspartiet i gavlen. Mogens Jørgensen er inspireret af mosaikker, han har set i Sainte Chapelle i Paris i 1950.

I kirkebladet fra sommeren 1973 kan man læse, hvordan mennesker fra de ældste tider har arbejdet med farverne. De har gennem alle tider stået i kunstens og religionens tjeneste. Glasmosaikken i Fredenskirken virker også i kraft af sit farvespil. Den forestiller ikke noget. Det overordnede tema for kunstneren er at afstemme mosaikken med kirkerummets udtryk, at sikre en "velgørehed for kirkegængerne i Guds hus" og at bruge glasset, farverne og lyset til at skabe en højtidelig stemning. Han er meget opmærksom på, at størrelsesforholdene i ruderne bliver rigtige for at opnå det optimale samspil mellem kirkerum og mosaik.

"De store og små inddelinger i farvede glasstykker må hverken være for store eller for små, men have det rette størrelsesforhold, så kirkerummet ikke kommer til at se for stort ud, og glasmosaikken heller ikke kommer til at se for lille

ud". Farverne er blå og purpurrød i mange nuancer og intensiteter. Elementerne er som juveler opbygget lidt ligesom i en grankogle. "Ruden er både en åbning mod lyset fra himlen og en baggrund for ordet og de hellige handlinger omkring alteret", siger Mogens Jørgensen i kirkebladet fra efteråret 1965.

Anker Nyvang skriver i samme blad, at den abstrakte kunst i kirkerummet kan være en ny måde at berige ordet på. "Der er noget sundt og ærligt i at droppe figurlige billeder af det, som ingen i virkeligheden har set, som f.eks. opstandelsen". Mosaikken bliver præsenteret den 12. november 1965.

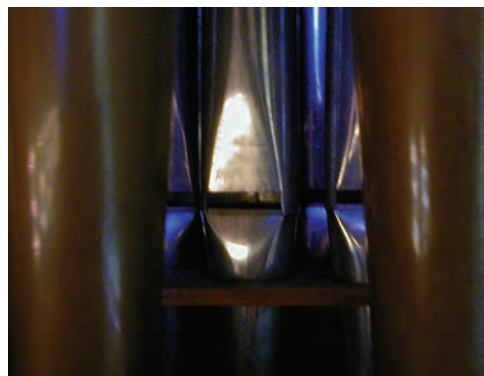
Orglet

Allerede i 1958 bliver domorganist Georg Fjeldrad kontak-
tet som rådgivende konsulent af kirkekomiteen, fordi man ved, at processen omkring orgelbygning er lang. Han vurderer kirkerummet og foreslår et orgel med to manualer og pedal med i alt 20 stemmer. Det kommer til at betyde, at menigheden de to første år må undvære orgelmusik til gudstjenesten. Der bliver i den periode spillet på et lejet harmonium. Arbejdet bliver desuden forsinket og fordyret pga. tilpasning til glasarealet i gavlen.

Orglet er tegnet af arkitekt Aksel Skov i samarbejde med orgelbygger Troels Krohn. Det bliver officielt indviet ved en musikaften i oktober 1962, hvor kirkens organist Grethe Nyvang spiller Bach og Buxtehude. I 1999 beslutter menighedsrådet at mure glaspartiet i vestgavlen til, fordi orglet ikke kan tåle de store temperaturudsving fra det store glasareal. I år 2000 udvides orglet med 8 stemmer.

Den oprindelige alterudsmykning

Den første altertavle er en korsformet kasse med et malet billede af Jesus som den gode hyrde. Den står på alterbordet fra kirkens indvielse, men med glasmosaikkens komme bliver det meget tydeligt, at denne udsmykning ikke passer til kirkens øvrige nutidige udtryk.

Mosaikruden spejler sine blå farver i orgelpiberne.

Den oprindelige alterudsmykning.

Et relief som altertavle og et kors

I 1969, fire år efter glasmosaikken, tager menighedsrådet initiativ til at udskifte den oprindelige altertavle. De bestiller et tredimensionelt relief og et støbejernskors hos billedkunstner Gudrun Steenberg. Relieffet er udført i bly (ligesom glasmosaikkens rammer) og belagt med bladguld. Også strukturen i linjer og former er i samspil med glasmosaikken. For Anker Nyvang repræsenterer korset i støbejern det sorte langfredagskors. Han peger i kirkebladet fra juni 1969 på, at billeder er et andet udtryk for troen, "selvom det aldrig kommer til at ligne". Da alterpartiet i forbindelse med kirkens renovering hæves, bliver relieffet taget ned fra altervæggen og er i dag erstattet af det sorte støbejernskors.

Gobelin af Astrid Kahn

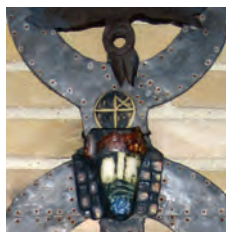
Ved trappen, der fører ned til kælderetagen, hænger i dag en 4 m² stor gobelin i grålige farvetoner. Glasmosaikkens skaber, Mogens Jørgensen, tegner den store gobelin vederlagsfrit i 1965, og væveren Astrid Kahn realiserer den, hvorefter den hænges op i konfirmandstuen i 1966.

Gobelinen er non-figurativ, og strukturen og formerne kan ses i sammenhæng med mosaikken i kirken.

Børnealtertavle

I 1991 laver børnene i 3. B på Rosenvangskolen på initiativ af Leif Vestergaard en altertavle sammen med deres lærer, Ole Jakobsen. Den farverige altertavle, der er udført i keramik og træ, gengiver fortællingen om Jakobs drøm. Den tages i brug ved en familiegudstjeneste og anvendes i en årrække ved familie- og julegudstjenester, indtil den er slidt op. I 2003 bliver den erstattet af en ny børnealtertavle med motiver fra Noas ark.

Dåbskrucifiks

I forbindelse med en udstilling af billedkunstneren Niels Helledie fra Skagen køber menighedsrådet i midten af 1990'erne et krucifiks af kunstneren. Det er fremstillet af drivtømmer og stentøj og hænger bag døbefonten. Desuden findes et par mindre stentøjsarbejder af Niels Helledie i konfirmandstuerne og i præsteværelset.

Messehageler

Kirken har fire messehageler, alle tegnet og vævet af tekstilkunstneren Esther Bové Reintoft. De afløser kirkens første messehageler, som trængte til udskiftning efter mange års brug. Hver af de fire messehageler, der er vævet i uld og silke, er nøje afstemt efter kirkerummets farver og lys og med en enkel symbolik.

Kirkens første grønne messehagel fik en særlig betydning for den dengang 10-årige Hanne Lang. Hun fortæller: "Det var logisk for mig som 10-årig, at der bagpå messehagelen stod: A N, for præsten hed jo Anker Nyvang. Bogstaverne Alfa og Omega kendte jeg ikke til". Samme Anker Nyvang lægger i øvrigt vægt på, at vi aldrig må forsømme en lejlighed til også i det ydre at vise, at gudstjenesten er en fest. Kirken er ganske vist enkel. Enkelheden er udtryk for, at kirken skal være kirke for nutidens menighed, men enkelhed må ikke stå i vejen for at give plads til det smukke, som er et udtryk for den glæde og fest, som gudstjenesten er.

J. Sparre Christensen

Den kendte, lokale kunstner J. Sparre Christensen forærer på et tidspunkt et maleri til kirken. Det skildrer Jesu nedtagelse fra korset og hænger i pejsestuen. Samme kunstner tegner i øvrigt efter opfordring fra menighedsrådet skitserne til kirkens andet altertæppe, som væves af Ester Bové Reintoft.

Bodil Kaalunds malerier

I 1983 køber menighedsrådet to malerier af maleren Bodil Kaalund. Malerierne i Fredenskirken viser Dagens og Nattens engel. Oprindeligt var de placeret på bagvæggen under orgelet, men ved kirkens renovering og udbygning af orgelpulpituret flyttede de ind i sideskibet.

DE FIRE LITURGISKE FARVER:

HVID: (fest, glæde, renhed og lys) bruges juledag, i påsketiden og Alle helgens dag.

RØD: (ild, blod, kærlighed) bruges til pinse og 2. juledag/Sct. Stefansdag.

GRØN: (håb, vækst) bruges i helligtrekongers- og trinitatstiden.

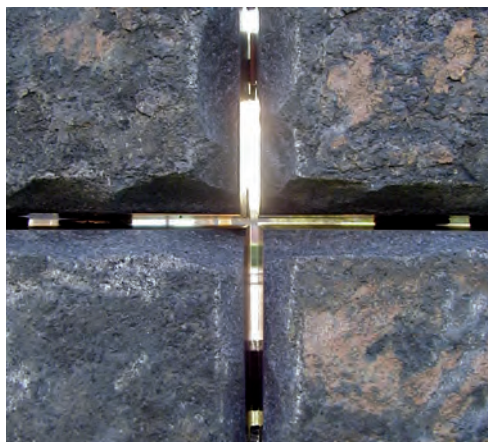
VIOLET: (anger, bod) bruges i advents- og fastetiden.

Erik Heides kors og lysestager

Kirkens kapel var oprindelig uden udsmykning, men i 1979 bliver det udsmykket med et kors i moseeg og to smukke lysestager i granit/marksten, begge dele udført af billedhuggeren Erik Heide. På den ene granitlysestage er indhugget en fisk, på den anden en fugl. Fisken er det gamle kristne symbol for Kristus som verdens frelser. Det græske ord for fisk – ikthys – danner forbogstaverne i de græske ord: Jesus Kristus Guds søn frelser. Fuglen er et billede på fredsduen, som kommer til Noas ark efter syndfloden. I Det nye Testamente er den også symbol på Helligånden, der daler ned over Jesus ved hans dåb. De enkle, smukke lysestager bliver omkring 1988 flyttet fra kapellet til alterbordet i kirken, hvor de nu står.

Korsblomsten

I forbindelse med ændring af kirkens forplads opfordres billedhuggeren Erik Heide til at lave en skulptur foran kirken, der kan fungere som en slags vartegn. Den står færdig i 2003 og får navnet Korsblomsten. Skulpturen består af otte sorte granitblokke, der er sat sammen, så man fra alle fire sider kan se lyset gennem sprækker, der danner et kors.

Alice Bøgh og de bibelske planter

I september 1993 viser Fredenskirken en udstilling med akvareller af bibelske planter, malet af Alice Bøgh. Der omtales over 50 planter i Det gamle og Det nye Testamente, og Alice Bøgh har gennem en årrække beskæftiget sig med dette emne og gengivet planterne i smukke akvareller. Efter et foredrag om emnet får Fredenskirken efter udstillingen foræret 12 originale akvareller, som nu hænger i pejsestuen.

Lysglobe

En donation fra en privat giver gør det i 2003 muligt at anskaffe en lysglobe, som i dag er i brug ved højmassen og i forbindelse med særlige gudstjenester.